

Inriktning för ett utvecklingsarbete inom staden avseende s k Navigatorcentra för ungdomar

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Inriktningen för ett utvecklingsarbete inom staden avseende s k Navigatorcentra för ungdomar godkänns i enlighet med denna promemoria.
2. Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning ges i uppdrag att leda utvecklingsarbetet. Beredningen ansvarar för att samordning sker mellan samtliga berörda kommunala nämnder samt med länsarbetsnämnden och andra externa intressenter.
3. Medel om 2,0 mnkr för ändamålet medges kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning av de under *Kommunfullmäktige m.m.* avsatta medlen för arbetsmarknadsåtgärder.

Föredragande borgarråden Teres Lindberg, Erik Nilsson och Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Den 14 januari 2004 beslöt kommunstyrelsen att merparten av de medel som har avsatts för kommunövergripande arbetsmarknadsåtgärder bör användas för att finansiera insatser mot ungdomsarbetslöshet och ungas utanförskap. För att samordna och vidareutveckla stadens insatser inom detta område bildades en arbetsgrupp med representanter för stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen och socialtjänstförvaltningen samt kompetensfondens kansli och länsarbetsnämnden. Gruppen leds av stadsledningskontorets arbetsmarknads-, integrations- och demokratienhet.

Arbetsgruppen har lämnat en första lägesrapport som redovisas till kommunfullmäktige i utlåtande 2004:86. I rapporten konstateras att de gemensamma insatser som stadsdelsförvaltningar och arbetsförmedlingar gör för att minska arbetslösheten bland unga fungerar väl men att det finns en grupp ungdomar som fortfarande inte nås av samhällets stöd. Denna grupp unga människor studerar inte, de arbetar inte och är heller inte registrerade som arbetssökande hos arbetsförmedlingen eller som mottagare av försörjningsstöd hos stadsdelsförvaltningen.

Situationen för dessa ungdomar har även uppmärksammats på nationell nivå, i betänkandet *Unga utanför* (SOU 2003:92). I betänkandet föreslås bland annat en försöksverksamhet med så kallade Navigatorcentra där unga ska erbjudas stöd och vägledning samt olika typer av verksamheter. Den 17 december 2003 beslöt kommunstyrelsen att tillskriva utbildningsdepartementet om Stockholms intresse av att medverka i en eventuell försöksverksamhet avseende Navigatorcentra.

Med utgångspunkt från lägesrapporten och de fortsatta samtalen i den kommunövergripande arbetsgruppen mot ungdomsarbetslöshet har ett gemensamt förslag

beträffande insatser för gruppen unga utanför tagits fram inom stadsledningskontoret, kompetensfondens kansli, utbildningsförvaltningen och socialtjänstförvaltningen (*bilaga 2*). Förslaget innebär i korthet följande.

- ? En sammanhållen kartläggning inom staden av "unga utanför" och deras behov av särskilda stödinsatser.
- ? Ett utvecklingsuppdrag som under hösten 2004 ska utmynna i ett konkret förslag om hur ett antal Navigatorcentra kan organiseras och vilket uppdrag de bör ha.
- ? En inventering av vilka typer av arbetsmarknads- och utbildningsinsatser som finns tillgängliga för ungdomar med särskilda stödbehov samt förslag om hur dessa bör kompletteras.

Arbetet föreslås finansieras dels genom stadens centrala anslag för arbetsmarknadsåtgärder, dels inom ramen för kompetensfonden. I ett senare skede under hösten 2004 får vidare beslut fattas om detaljerna kring Navigatorcentra samt fortsatt finansiering.

Ärendet har behandlats parallellt i utbildningsnämnden och socialtjänstnämnden samt i kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning och personal- och kvalitetsutskott.

Våra synpunkter

Om man som ung inte har någon som helst anknytning till samhällets grundläggande utbildnings- och välfärdssystem och inte heller har etablerat sig på arbetsmarknaden lever man ofta ett mycket utsatt liv. Man riskerar dessutom att permanenta sitt utanförskap redan i mycket unga år. Att nå och stötta dessa ungdomar måste anses som en av samhällets allra viktigaste uppgifter. Vi instämmer därför i den bedömning som görs i lägesrapporten från den kommuncentrala arbetsgruppen mot ungdomsarbetslöshet. Fokus i det fortsatta arbetet bör ligga på den grupp som ibland kallas "unga utanför".

Den verksamhet som föreslås i denna promemoria innebär insatser i tre steg. Den grupp ungdomar som är i behov av stöd ska identifieras genom en sammanhållen kartläggning. Organisation och uppdrag avseende ett antal s k Navigatorcentra ska tydliggöras. Befintliga arbetsmarknads- och utbildningsinsatser för unga med särskilda stödbehov ska inventeras och kompletteringar ska föreslås.

Det grundläggande syftet med de Navigatorcentra som föreslås är att skapa nav eller "noder" för ett aktivt stöd till arbetslösa ungdomar, i synnerhet till de som redan står utanför eller riskerar att hamna i utanförskap på grund av psykisk eller fysisk ohälsa eller svåra sociala problem. Målet är att så snabbt som möjligt kunna vägleda ungdomarna till ordinarie aktiviteter, utbildning eller arbete. Strategin bör vara att bygga vidare på den samverkan kring dessa frågor som nu växer fram mellan grupper av stadsdelsnämnder.

Målgruppen ska i första hand vara ungdomar i åldern 18-24 år, men arbetet bör också kunna omfatta 16-18-åringar som har hoppat av skolan och där stadsdelarna idag uttrycker att nya alternativ behövs för att motivera till återupptagna studier eller alternativ utbildning.

Det är viktigt att betona att det stöd som planeras måste bygga på frivillighet och att verksamheten tar sin utgångspunkt i varje enskild individs specifika förutsättningar och behov. Det handlar om att ge stöd, inte om att styra eller bestämma över huvudet på deltagarna.

När det gäller kartläggning av målgruppen har redan flera initiativ tagits runt om i staden. För att åstadkomma en sammanhållen och heltäckande kartläggning bör en arbetsgrupp tillsättas med representanter för stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen, socialtjänstförvaltningen och stadsledningskontoret.

Utbildningsnämnden och socialtjänstnämnden har redan beslutat att för sin del godkänna inriktningen för utvecklingsarbetet avseende Navigatorcentra. Respektive förvaltning har fått i uppdrag att aktivt delta i satsningen. Det är av grundläggande betydelse att även stadsdelsnämnderna involveras. I stadsdelarna finns den största kunskapen om de unga som berörs. Flera stadsdelsnämnder har också, som nämnts ovan, redan påbörjat arbetet att utveckla nya metoder och att samordna insatserna mellan sig.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning leder, genom stadsledningskontorets arbetsmarknads-, integrations- och demokratienhet, den arbetsgrupp mot ungas arbetslöshet som initialt väckt frågan och påpekat behovet av en särskild satsning på unga utanför. Det är därför naturligt att beredningen även ges i uppdrag att leda det föreslagna utvecklingsarbetet kring Navigatorcentra. Beredningen ansvarar också för att samordning sker mellan berörda kommunala nämnder samt med länsarbetsnämnden och andra externa intressenter.

Utvecklingsarbetet föreslås finansieras dels inom ramen för stadens centrala anslag för arbetsmarknadsåtgärder, dels med kompetensfondsmedel. Beslut avseende kompetensfondens medverkan fattas av kommunstyrelsens personal- och kvalitetsutskott. Jag föreslår med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Inriktningen för ett utvecklingsarbete inom staden avseende s k Navigatorcentra för ungdomar godkänns i enlighet med denna promemoria.
2. Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning ges i uppdrag att leda utvecklingsarbetet. Beredningen ansvarar för att samordning sker mellan samtliga berörda kommunala nämnder samt med länsarbetsnämnden och andra externa intressenter.
3. 2 mnkr av stadens centrala anslag för arbetsmarknadsåtgärder får tas i anspråk för att finansiera detta utvecklingsarbete.

Stockholm den 30 juni 2004

TERES LINDBERG ERIK NILSSON MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Kristina Axén Olin* (m) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. avslå förvaltningens förslag till beslut
2. därutöver anför följande.

I betänkandet Unga utanför (SOU 2003:92) konstateras att mellan 25 000 och 30 000 unga människor varken studerar, arbetar, aktivt söker arbete eller har någon känd sysselsättning. Utredningen konstaterar vidare att en stor del av dessa ungdomar inte har klarat grundskolan. Att dessa ungdomar inte kunnat fångas upp tidigare under sin skoltid, är ett misslyckande för

samhället och inte minst skolan. Stockholms stad har ett ansvar för att erbjuda de ungdomar som hamnat utanför en väg tillbaka till skola och arbete.

Den modell som föreslås i ärendet med så kallade Navigatorcentra visas inte på något särskilt tydligt sätt hur detta skulle kunna vara en lösning på ungdomarnas problem. Tvärtom präglas förslaget av stora ord men lite handling. För att lösa de grundläggande problemen med ungas utanförskap hjälper inte särskilda "Navigatorcentra" eller andra kommunala projekt. Det krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitiken.

De ungdomar som befinner sig utan all kontakt med skola, annan utbildning och inte är i arbete eller sysselsatta på annat sätt kan antas leva ett liv som på sikt kommer att medföra att de får problem. Det huvudsakliga ansvaret för deras livssituation innehar de själva. Förslaget genomsyras av ett socialdemokratiska omhändertagandeperspektiv.

För att bryta utanförskapet krävs en individualiserad skola med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället borde särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning inrättas där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

En nyligen genomförd undersökning visar att elever som genomgått de tvååriga yrkesförberedande utbildningarna klarat sig bättre på arbetsmarknaden än vad vi ser idag i den treåriga gymnasieskolan.

Det krävs också kraftfulla insatser för att bryta bidragsberoendet. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst - som inte är jobbinriktad - bidrar snarare till att förvärra än att bryta utanförskapet.

ÄRENDET

Den 14 januari i år beslöt kommunstyrelsen att merparten av de medel som har avsatts för kommunövergripande arbetsmarknadsåtgärder bör användas för att finansiera insatser mot ungdomsarbetslöshet och ungas utanförskap. För att samordna och vidareutveckla stadens insatser bildades en arbetsgrupp med representanter för stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen och socialtjänstförvaltningen samt kompetensfondens kansli och länsarbetsnämnden. Gruppen leds av stadsledningskontorets arbetsmarknads-, integrations- och demokratienhet.

Arbetsgruppen har lämnat en första lägesrapport som redovisas till kommunfullmäktige i utlåtande 2004:86. I rapporten konstateras att det finns en grupp ungdomar som fortfarande inte nås av samhällets stöd. Denna grupp unga människor studerar inte, de arbetar inte och är heller inte registrerade som arbetssökande hos arbetsförmedlingen eller som mottagare av försörjningsstöd hos stadsdelsförvaltningen.

Med utgångspunkt från lägesrapporten och de fortsatta samtalen i arbetsgruppen har ett gemensamt förslag tagits fram inom stadsledningskontoret, kompetensfondens kansli, utbildningsförvaltningen och socialtjänstförvaltningen (bilaga 2). Förslaget innebär i korthet följande.

- ? En sammanhållen kartläggning inom staden av gruppen ”unga utanför” och dess behov av särskilda stödinsatser.
- ? Ett utvecklingsuppdrag som under hösten 2004 ska utmynna i ett konkret förslag om hur ett antal Navigatorcentra kan organiseras och vilket uppdrag de bör ha.
- ? En inventering av vilka typer av arbetsmarknads- och utbildningsinsatser som finns tillgängliga för ungdomar med särskilda stödbehov samt förslag om hur dessa bör kompletteras.

Arbetet föreslås finansieras dels genom stadens centrala anslag för arbetsmarknadsåtgärder, dels inom ramen för kompetensfonden. I ett senare skede under hösten 2004 får vidare beslut fattas om detaljerna kring Navigatorcentra samt fortsatta inriktning. Samtidigt behandlats parallellt i utbildningsnämnden och socialtjänstnämnden samt i kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning och personal- och kvalitetsutskott.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslöt vid sitt sammanträde den 14 juni 2004 att godkänna föreliggande inriktningsärende samt föreslår kommunstyrelsen att 2 000 tkr av stadens centrala anslag för arbetsmarknadsåtgärder får tas i anspråk för ett utvecklingsarbete i enlighet med ärendet.

Reservation anfördes av *Birgitta Holm m fl* (m), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Fredrik Malm* (fp), bilaga 1.

Utbildningsnämnden beslöt vid sitt sammanträde den 14 juni 2004 att godkänna föreliggande inriktningsärende samt uppdra åt utbildningsförvaltningen att aktivt delta i utvecklingsarbetet.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp) och *Mikael Söderlund m fl* (m), bilaga 1.

Socialtjänstnämnden beslöt vid sitt sammanträde den 22 juni 2004 att godkänna föreliggande inriktningsärende samt uppdra till socialtjänstförvaltningen att aktivt delta i utvecklingsarbetet.

Kommunstyrelsens personal- och kvalitetsutskott beslöt vid sitt sammanträde den 22 juni 2004 att 2 000 tkr av kompetensfondens medel avsätts för att kunna tas i anspråk för ett utvecklingsarbete i enlighet med föreliggande inriktningsärende.

Det gemensamma tjänsteutlåtandet 2004-05-28 redovisas i sin helhet i *bilaga 2*.

RESERVATIONER M M

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning

Reservationen av Birgitta Holm m fl (m) är av följande lydelse.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen beslutar

1. att avstyrka förslaget att bevilja sammanlagt 4000 tkr till ett utvecklingsarbete inom staden avseende sk navigatorcentra för ungdomar,
2. att därutöver anföra följande

Detta projekt är ett i raden av projekt som borde ingå i stadens ordinarie verksamhet om det skall genomföras. Istället väljer vänstermajoriteten att låta kompetensfonden stå för kostnaderna. Detta innebär i realiteten att man låter investeringspengar bekosta driftverksamhet i strid med gällande lagstiftning. En sådan ordning är inte acceptabel.

Reservationen av Fredrik Malm (fp) är av följande lydelse.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen beslutar

1. att lämna ärendet utan eget ställningstagande, samt
2. att därutöver anföra följande:

Vi väljer att inte ta ställning till ärendet eftersom frågan berör hur medel ur den så kallade kompetensfonden skall fördelas.

Den förmögenhet som staden byggt upp används nu av majoriteten för att kringgå lagens bestämmelser om en budget i balans. Detta är oacceptabelt och olagligt. Vi tar bestämt avstånd från majoritetens sätt att använda stockholmarnas pengar.

Utbildningsnämnden

Reservationen av Jan Björklund m fl (fp) och Mikael Söderlund m fl (m) är av följande lydelse.

Utbildningsnämnden beslutar

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anföra följande:

I betänkandet Unga utanför (SOU 2003:92) konstateras att mellan 25 000 och 30 000 unga människor varken studerar, arbetar, aktivt söker arbete eller har någon känd sysselsättning. Utredningen konstaterar vidare att en stor del av dessa ungdomar inte har klarat grundskolan. För att lösa de grundläggande problemen hjälper inte särskilda "Navigatorcentra" eller andra kommunala projekt. Det krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitiken. För att förskapa förskapet krävs en individualiserad skolan med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högstskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället borde särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet. Det krävs också kraftfulla insatser för att bryta bidragsberoendet. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Ett

passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst - som inte är jobbinriktad
- bidrar snarare till att förvärra än att bryta utanförskapet.

Handläggare: Karin Eriksson Bech
Projektledare, kompetensfonden
Tfn: 08 508 29 023

Kommunstyrelsens arbetsmarknads-
och integrationsberedning
Kommunstyrelsens personal- och
kvalitetsutskott
Socialtjänstnämnden
Utbildningsnämnden

Inriktning för ett utvecklingsarbete inom staden avseende s.k. Navigatorcentra för ungdomar

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslutar för sin del att godkänna föreliggande inriktningsärende, samt föreslår kommunstyrelsen att 2 000 tkr av stadens centrala anslag för arbetsmarknadsåtgärder får tas i anspråk för ett utvecklingsarbete i enlighet med detta ärende.
2. Kommunstyrelsens personal- och kvalitetsutskottet beslutar för sin del att 2 000 tkr av kompetensfondens medel avsätts för att kunna tas i anspråk för ett utvecklingsarbete i enlighet med detta ärende.
3. Utbildningsnämnden beslutar för sin del att godkänna föreliggande inriktningsärende samt uppdrar åt utbildningsförvaltningen att aktivt delta i utvecklingsarbetet.
4. Socialtjänstnämnden beslutar för sin del att godkänna föreliggande inriktningsärende samt uppdrar till socialtjänstförvaltningen att aktivt delta i utvecklingsarbetet.

Bo Sundling
Stadsdirektör

Inger Båvner
Bitr. stadsdirektör

Lillemor Birgersson
Personaldirektör

Rolf Mirlas
Direktör kompetensfonden

Johnny Ridemar
Enhetschef stadsledningskontoret

Dag Helin
Direktör
Socialtjänstförvaltningen

Thomas Persson
Direktör
Utbildningsförvaltningen

Sammanfattning

Inom stadens arbetsgrupp för att minska ungdomsarbetslösheten pågår en diskussion om vilken typ av utvecklingsarbete som bör vara högst prioriterat för att på såväl kort som längre sikt minska ungdomsarbetslösheten. Diskussionerna har utmynnat i förslag om insatser inom tre huvudområden:

1. En kartläggning, framförallt med inriktning på gruppen ”Unga Utanför” som stadsdelarna idag uppfattar som den grupp unga där staden idag behöver bedriva ett samlat utvecklingsarbete. Dvs. ungdomar som har särskilda svårigheter och som riskerar bli kvar i arbetslöshet även när konjunkturen vänder.
2. Start av ett utvecklingsarbete avseende s.k. Navigatorcentra för ungdomar bland annat utifrån förslag som lagts fram i den statliga utredningen ”Unga Utanför” i syfte att skapa en sammanhållen bred stöd- och vägledningsfunktion för ungdomar.
3. En inventering av vilka arbetsmarknads- och utbildningsinsatser som idag finns för arbetslösa ungdomar och de ungdomar som har särskilda svårigheter av olika slag, samt hur dessa kan kompletteras för att möta ungdomarnas behov. Inventeringen skall avse både interna aktiviteter och sådana som externa aktörer kan erbjuda. I detta ingår också metodutvecklingsarbete inom stadens olika verksamheter.

I detta ärende föreslås att berörda nämnder godkänner inriktningen för ett fortsatt utvecklingsarbete i linje med detta förslag. Då arbetet för närvarande är svårt att kostnadsberäkna föreslås tillsvidare att en pott avsätts som får tas i anspråk för angivet utvecklingsarbete. Förslaget innebär att 2 000 tkr avsätts från det centrala anslaget för arbetsmarknadsåtgärder, samt 2 000 tkr avsätts från kompetensfonden. Medlen ska täcka kostnader för utrednings- och kartläggningsarbete, anställning av projektledare och organisatoriska förberedelser. När kartläggnings- och utvecklingsarbetet hunnit en bit på väg får närmare ställning tas till kostnaderna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i samverkan mellan kompetensfondens kansli, arbetsmarknads- integrations- och demokratienheten vid stadsledningskontoret, socialtjänstförvaltningen samt utbildningsförvaltningen. Samverkan har skett inom stadens arbetsgrupp mot ungdomsarbetslöshet.

Bakgrund

I den politiska majoritetens förslag till strategisk inriktning för Stockholms stad för åren 2005-2006 ligger prioriteringarna på barn och ungdomar fast. En annan av de högst prioriterade frågorna inom stadens insatser är att minska arbetslösheten. I detta arbete finns för närvarande ett särskilt fokus på att minska arbetslösheten bland ungdomar. Den 14 januari 2004 fattade kommunstyrelsen ett inriktningsbeslut om att de centrala medel som avsatts för arbetsmarknadsåtgärder i första hand ska riktas till insatser för att minska ungdomsarbetslösheten. Utifrån detta beslut tillsattes också en central arbetsgrupp med uppdrag att initiera olika åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten – både på kort och längre sikt. I arbetsgruppen ingår representanter för arbetsmarknads- integrations- och demokratienheten vid SLK, kompetensfonden, stadsdelsförvaltningar, arbetsförmedlingen, utbildningsförvaltningen och socialtjänsten. Under våren 2004 har kraftfulla åtgärder för att motverka ungdomsarbetslösheten startats. Flera stadsdelar har initierat olika typer av projekt med målsättningen att bryta framförallt långtidsarbetslösheten bland unga mellan 18 – 24 år. Stadsledningskontoret räknar med att det statliga målet om att halvera långtidsarbetslösheten till hösten 2004 kommer att klaras. Många av dessa aktiviteter sker samordnat mellan flera stadsdelar i ”regioner” inom staden vilket i sig är en positiv utveckling av ett gränsöverskridande samarbete mellan flera stadsdelsnämnder och andra aktörer. Det metodutvecklingsarbete som för närvarande sker genomförs ofta samordnat med statliga myndigheter eller andra aktörer som näringslivet och ESF-rådet. För arbetet i ungdomsarbetslöshetsgruppen har stadsdelarna tydligt påtalat behovet av ytterligare utvecklingsarbete och insatser för ungdomar som har särskilda svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och som inte så enkelt nås av de insatser som startats. Många

av dessa har hoppat av gymnasiet, ibland även grundskolan, några har en stor social problematik, andra har psykosociala problem av olika slag. Gemensamt för denna grupp är att de "vanliga" arbetsmarknadsåtgärderna inte är tillräckliga för att ge ungdomarna en förankring på arbetsmarknaden. "Vanliga" utbildningsinsatser är oftast inte heller relevanta eftersom många i den aktuella gruppen har många års dåliga erfarenheter av skolan. Det är denna grupp ungdomar som löper stor risk att bli kvar i arbetslöshet även när konjunkturen vänder. Stadsdelarna har framfört att ett samordnat utvecklingsprojekt inom detta område bör vara en prioriterad fråga för kompetensfonden.

En statlig utredning, "Unga Utanför" (oktober 2003) har också påtalat behovet av insatser för en mycket utsatt grupp ungdomar som i utredningen anges till mellan 20-30 000 ungdomar i hela landet. Ett av förslagen i utredningen är att inrätta Navigatorcentra där unga ska erbjudas stöd och vägledning men också olika typer av insatser/verksamheter.

I den "skiss" om s.k. Navigatorcentra som diskuterats inom ungdomsarbetslöshetsgruppen har idén om dessa breddats ytterligare till att utgöra stadsdelsgemensamma nav eller "noder" för ett samlat aktivitets- och aktörscentrum för allt arbete som riktar sig till målgruppen "unga utanför" eller i "riskzon". Ett annat förslag är att återinföra ett kommunalt uppföljningsansvar för ungdomar under 20 år som inte kommit in på, hoppat av eller av andra anledningar inte fullföljt gymnasieskolan. Eventuellt kan Navigatorcentra innehålla också denna uppföljningsfunktion. I diskussionerna inom arbetsgruppen, samt vid ett möte som kompetensfonden inbjudit stadsdelsförvaltningarna till angående den mest utsatta gruppen ungdomar, har förslag framkommit att staden bör starta ett eget utvecklingsarbete i den riktning som den statliga utredningen anger för Navigatorcentra i avvaktan på ett eventuellt beslut om en statlig försöksverksamhet. I ett sådant utvecklingsarbete finns erfarenheter att bygga vidare på bland annat från de ungdomscentra som funnits inom staden, men också från andra verksamheter. Stadsdelsförvaltningarnas uppfattning är att ett utvecklingsarbete bör ske i nära samverkan med bland annat arbetsförmedlingen och psykiatrin för att bredda utbudet av insatser. Utvecklingsarbetet bör, menar stadsdelsförvaltningarna, inledas med en kartläggning av den aktuella gruppen ungdomar såväl kvantitativt som vad gäller deras behov och tänkbara adekvata insatser. Kommunstyrelsen beslutade den 17 december 2003 att staden skulle tillskriva regeringen med en begäran om att få bli en av de kommuner som får ingå i ett eventuellt pilotförsök med kommunala Navigatorcentra. Ansökan undertecknades av skolborgarrådet, socialborgarrådet samt arbetsmarknads- och integrationsborgarrådet. Staden har nyligen fått besked från statsrådet Lena Hallengren att om ett statligt initierat försök med en Navigatorverksamhet kommer igång skall stadens intresse att vara med i försöket beaktas.

Inom staden är stadsdelsförvaltningarna och utbildningsförvaltningen centrala aktörer i ett utvecklingsarbete eftersom de är ansvariga för verksamheter som vänder sig till den aktuella målgruppen. Vidare har socialtjänstförvaltningen en viktig roll som samordnare av utvecklingsarbete inom det sociala området. I kommunstyrelsens beslut att ansöka om att staden får bli försökskommun för utveckling av Navigatorcentra ges arbetsmarknads- integrations- och demokratiberedningen ansvar för att initiera och samordna utvecklingsarbetet. Detta arbete ska bedrivas i nära samverkan med kompetensfonden, stadsdelarna, social- och utbildningsförvaltningarna. Utvecklingsarbetet för den aktuella målgruppen bedrivs för närvarande på olika håll i staden men tyvärr ofta utan inbördes koppling eller samordning vad gäller helhetsperspektivet. En viktig del i det fortsatta arbetet är därför att öka samordningen mellan olika aktörer. En av grundtankarna med Navigatorcentra är just att skapa sådana "sambandscentraler". Navigatorcentra kan därmed tydliggöra de resurser som finns att tillgå över hela staden och öka möjligheterna för ett aktivt samarbete över stadsdelsgränser, "regioner" inom staden och samverkan med externa aktörer. En preliminär bedömning som gjorts i arbetsgruppen handlar om att det förefaller rimligt att tre till fyra Navigatorcentra etableras inom staden med utgångspunkt från naturliga geografiska samband.

Förslag

Mot bakgrund av förda diskussioner i ungdomsarbetslöshetsgruppen och de behov som stadsdelsförvaltningarna signalerat, kan konstateras att fortsatt arbete i frågan om stöd till de mest utsatta ungdomarna bör innehålla olika steg:

1. En sammanhållen kartläggning av gruppen "Unga Utanför" inom staden och dess behov av särskilda stödinsatser från stadens sida. Flera initiativ har redan tagits i den riktningen. Någon stadsdelsförvaltning har tagit fram en skiss till en egen kartläggning, socialtjänstförvaltningen har föreslagit kartläggning som en del i en Equalansökan inriktad på gruppen 13-18 år, utbildningsförvaltningen har ett uppdrag att följa upp unga "skolavhoppare". För att få en helhetsbild bör de olika kartläggningsinsatserna samordnas till en helhet. Kontakter har tagits med stadens utrednings- och statistikkontor (USK) om samverkan omkring en sådan samlad kartläggning. En arbetsgrupp för detta ändamål bör snarast tillsättas med representanter från stadsledningskontoret, stadsdelsförvaltningar samt från utbildningsförvaltningen och socialtjänstförvaltningen.
2. Ett utvecklingsuppdrag som snarast skall utmynna i ett konkret förslag på hur Navigatorcentra skulle kunna organiseras och vilket uppdrag de bör ha. Grundtanken för Navigatorcentra är att skapa sammanhållna nav / "noder" för ett aktivt stöd till unga. Dessa centra ska arbeta med en bred verksamhet och utgöra bas i arbetet med alla ungdomar som finns i gruppen arbetslösa ungdomar samt gruppen "unga utanför" eller i "riskzon" för arbetslöshet/utanförskap, (med gruppen unga utanför avses de ungdomar som vare sig finns i skolan, inskrivna som arbetslösa på arbetsförmedlingen eller finns aktuella inom socialtjänsten som bidragstagare). Målet för Navigatorcentra bör vara att mycket snabbt kunna vägleda ungdomarna till ordinarie aktiviteter, utbildning eller arbete samt lösa regel- och ersättningsfrågor och andra problem som ungdomar/unga utanför kan ha. Målgruppen är i första hand ungdomar 18-24 år, men bör också kunna omfatta gruppen 16-18 år som hoppat av skolan och där stadsdelarna idag uttrycker att nya alternativ behövs. Verksamheten kan dels handla om insatser som ska medverka till att ge ungdomar som ej påbörjat gymnasiestudier eller hoppat av dessa stöd och motivation att återvända till gymnasiestudier eller alternativ utbildning. Ett särskilt fokus ska finnas på den grupp unga som riskerar ett utanförskap och finns i riskgruppen för psykisk/fysisk ohälsa och/eller en svår socialtjänstinsatser. Utvecklingsuppdraget ska genomföras under en mycket begränsad tid och syftar till att ta fram konkreta och snabbt genomförbara förslag till en framtida organisation och huvudmannaskap för Navigatorcentra. Förslagen ska presenteras under hösten 2004. En tänkbar strategi kan vara att bygga vidare på den "inomregionala" samverkan som nu växer fram mellan olika stadsdelsförvaltningar vad gäller bland annat insatser för arbetslösa ungdomar och ungdomar med särskilda problem.
3. En inventering av vilken typ av arbetsmarknads- och utbildningsinsatser som idag finns tillgängliga för arbetslösa ungdomar och för ungdomar med särskilda stödbehov av olika slag, och hur dessa bör kompletteras. Inventeringen skall avse både det som sker internt inom staden men ska också klargöra andra aktörers möjligheter och "erbjudanden". Här pågår redan visst utvecklingsarbete, bland annat med stöd från kompetensfonden, dels med inriktning mot stöd till barn och ungdomar inom skolan med särskilda behov, dels med inriktning mot sysselsättning/arbete för arbetslösa ungdomar, samt med inriktning mot metodutveckling vad gäller psykosociala insatser inom individ- och familjeomsorg men också i samverkan med psykiatri. Flera stadsdelar har tagit egna initiativ till åtgärder för den mycket unga grupp som hoppat av skolan och där det idag saknas alternativ.

Finansiering av förslaget utvecklingsarbete

Finansiering av de olika stegen i ett fortsatt utvecklingsarbete kan ske dels genom medel som anslagits för centrala arbetsmarknadsinsatser i staden, dels genom kompetensfonden. Ett antal stadsdelsnämnder ansöker också om annan finansiering t ex genom stadsdelsförnyelsen, projektmedel via EU, medel från länsstyrelsen etc. Socialtjänstförvaltningen förbereder en Equalansökan inriktad mot åldersgruppen 13-18 år.

Det är i nuläget svårt att exakt beräkna vilka medel staden bör ställa till förfogande för det fortsatta utvecklingsarbetet. En ram bör dock tillsvidare avsättas för att arbetet ska kunna komma igång. I detta första skede bör ingå att tillsätta en organisation för att påbörja ett sammanhållet kartläggningsarbete, utreda innehåll i eventuella Navigatorcentra samt kartlägga behov av ytterligare insatser för den aktuella gruppen. Här kan också frågan om medfinansiering till eventuella EU-projekt för metodutveckling för den aktuella gruppen komma ifråga. I detta ärende föreslås därför att medel tillsvidare avsätts från såväl det centrala arbetsmarkandsanslaget som från kompetensfonden för att starta kartläggningsarbetet, rekrytera projektledare och göra en närmare projektplan för det fortsatta arbetet, samt eventuellt påbörja visst metodutvecklingsarbete under hösten 2004. Socialtjänstnämnden och utbildningsnämnden föreslås i detta ärende godkänna inriktningen i arbetet och uppdra till sina förvaltningar att aktivt medverka i utvecklingsarbetet.

I ett senare skede under hösten 2004 får vidare beslut fattas dels om en mer detaljerad beskrivning / förslag till uppgifter för de olika Navigatorcentra, dels fortsatt finansiering av arbetet. Under utvecklingsfasen bör även andra möjligheter till finansiering för arbetet undersökas som t ex EU-finansiering, statlig finansiering via en eventuell statlig försöksverksamhet etc. Koppling bör också ske till annat utvecklingsarbete som pågår eller som nu startar inom olika delar av staden för den aktuella målgruppen.

Sammanfattningsvis föreslår stadsledningskontoret, utbildningsförvaltningen och socialtjänstförvaltningen att:

- ? Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslutar för sin del att godkänna föreliggande inriktningsärende, samt föreslår kommunstyrelsen att 2 000 tkr av stadens centrala anslag för arbetsmarknadsåtgärder får tas i anspråk för ett utvecklingsarbete i enlighet med detta ärende.
- ? Kommunstyrelsens personal- och kvalitetsutskottet beslutar för sin del att 2 000 tkr av kompetensfondens medel avsätts för att kunna tas i anspråk för ett utvecklingsarbete i enlighet med detta ärende.
- ? Utbildningsnämnden beslutar för sin del att godkänna föreliggande inriktningsärende samt uppdra åt utbildningsförvaltningen att aktivt delta i utvecklingsarbetet.
- ? Socialtjänstnämnden beslutar för sin del att godkänna föreliggande inriktningsärende samt uppdra till socialtjänstförvaltningen att aktivt delta i utvecklingsarbetet. - SLUT